

A 90. zsoltár szövege a Talmudban

PAPP GYÖRGY

pgyvdm@yahoo.co.uk, Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet

A Talmudra akár úgy is tekinthetünk, mint olyan műre, amely a Héber Biblia számos részéből tartalmaz idézeteket, és így a Biblia könyveinek fontos szövegtanúja lehet az i.sz. 3–6. századok közötti időszakból. Tervezett előadásomban arra a kérdésre keresem a választ, milyen szövegformában őrizték meg a 90. zsoltár bizonyos verseit (1-4; 8-12; 15-16) a Talmud különböző traktátusai.

A fentebb megjelölt zsoltárszakaszokból nyilvánvalóvá válik, hogy a 90. zsoltárnak mely részei képezték valamilyen érvelés alapját, vagy szolgáltak illusztrációként a rabbinikus hagyományban, illetve statisztikai elemzéssel az is körvonalazható, hogy míg egyes verseire egyáltalán nem, vagy csak ritkán hivatkoznak, más verseire – pl. Zsolt 90,10 – akár hét-nyolc ízben is.

Vizsgálódásom során első lépésként röviden vázolólok az azt a kontextust, amely azokból a talmudi szakaszokból körvonalazódik, amelyekben utalás történik a 90. zsoltár szövegére, majd ezt követően bemutatom, hogyan viszonyul ez a „bibliai szöveg” ahhoz, amely „masszoretikus” szöveggé vált ismertté a mai olvasó számára. Az a bibliai szöveg tehát, amelyhez a Talmudban található zsoltár-idézeteket hasonlítom, minden esetben a masszoréta-szöveg, szükség esetén pedig kitekintünk a Targumban található szövegváltozatra is. Ez a vizsgálódás egyfelől rávilágíthat a bibliai szöveghagyományozás mikéntjére és pontosságának mértékére, másfelől olyan olvasatot és értelmezési útvonalat is kínálhat, amely eltér a mára hagyományosnak mondható olvasattól.